

STORSPÖV

på Falbygden 2005

*Ett projekt av Falbygdens Fågelklubb under ledning av
Lennart Sundh*

STORSPOV på Falbygden 2005

Under 2005 har en av Falbygdens främsta karaktärsfåglar i odlingslandskapet, storspoven, inventerats av fågelklubben och intresserad allmänhet. Tillståndet för storspoven har undersökts genom liknande inventeringar och enkäter 1991, 1994 och 1997. Några första trevande försök att följa bestånden av storspov gjordes redan 1989 och 1990 ute i markerna söder om Falköping, kring Rogestorp och Mönarp.

Tidigare undersökningar

Inventeringsmetoder och förutsättningar har varierat genom åren. 1991 gjordes förutom en del fältstudier en enkät med fågelskådare och de s.k. sockenombuden med att få in uppgifter om spovförekomster. Sockenombuden är av naturskyddsföreningen utvalda, naturintresserade personer med lokal förankring i kommunens samtliga 52 socknar. Även om aktiviteter som berört ombuden minskat genom åren, utnyttjades ombudens ofta stora lokala kunskaper även 2005.

1994 projektanställdes Marcus Sundberg en månad på Falköpings kommun för genomförande av en storspovsinventering. Nästa inventering gjordes 1997 då Ingemar Hedihn övertog uppdraget som spov- (och uggleinventerare) på Falköpings kommun. Till skillnad mot Sundbergs undersökningar så genomfördes Hedihns inventering till stor del på cykel vilket gjorde att resultatet blev mer heltäckande. Hedihns anställningstid var också längre. Förutsättningarna 1997 var också särskilt goda eftersom det fanns noggrant dokumenterade uppgifter med tillhörande kartor i Sundbergs material. Summa summarum av samtliga undersökningar är att 1997 års undersökningar är de mest gedigna av samtliga, årets undersökning inkluderad. De tidigare inventeringarna har mynnat ut i rapporter med prickkartor över kända spelande storspovar, revirhävdande spovpar eller konstaterande häckningar. Resultaten har också dokumenterats i Svart-haken och GRUS som är Västergötlands Ornitologiska Förenings tidskrift.

Undersökningen 2005

För att göra årets undersökning jämförbar med tidigare undersökningar har jag utgått från samma grundmetodik som tidigare vilket innebär att uppgifterna om storspovsförekomster tagits in genom rapporter från ornitologer, främst inom Falbygdens Fågelklubb men även andra som varit aktiva inom Falköpings kommun. En enkät liknande den som gjordes tidigare skickades ut till de sockenombud som finns med på naturskyddsföreningens sockenombudslista. För att nå ut till en bred allmänhet sattes annonser in i SLA och Falköpings Tidning som även beskrev projektet i en artikel under våren. Utöver detta så fanns uppropet också med på föreningens hemsida. Dessutom skickades mail direkt till ett stort antal skådare i föreningen.

Den största skillnaden mot tidigare års inventeringar är utan tvekan att observationer av fåglar numera finns tillgängliga på Internet framför allt via Svalan som hittas under

www.artportalen.se. Även Falbygdens Fågelklubbs hemsida har en sida för observationer vilken givetvis har studerats inom ramen för spovprojektet. Möjligheten att maila uppgifter och förfrågningar är också ett stort tekniskt framsteg som underlättar för många att göra slag i saken och rapportera sina observationer.

Resultat

2005 års inventering resulterade i att c:a 100 par registrerats. Eftersom det finns ett stort antal dubbelrapporter och att storspoven rör sig över stora områden är uppgiften precis som tidigare osäker. Räknat i underkant är siffran 95 och i överkant 111 par. Vid utvärderingen har jag försökt att följa tidigare års bedömningsgrunder vilket i princip innebär att jag hellre friar än fäller, vilket i sin tur betyder att jag tolkat de flesta tillfälliga observationer som revir eller par dvs förekomst av ett par. Likväl har jag nödgats att försöka tolka ut hur många par som finns inom de cluster av rapporter som framträtt i olika delar av kommunen. När det gäller Hornborgasjöområdet har jag valt att använda uppgifter från Hornborgasjöns fältstation som ju har god koll på området.

87 personer har medverkat i rapporteringen. De allra flesta är kända namn från föreningen, naturvårdsombud eller naturintresserad allmänhet. På Svalan återfanns 100 rapporter under perioden maj till juli med följande fördelning; Hornborgasjöområdet (48), Mönarp-Grolanda-Göteve (23), Falköping (8), Friggeråker (5), Karleby (5), Slöta (4), Gökhem (1), Luttra (1), Marka (1), Skörstorp (1), Sörby (1) och Åsarp (1).

Jämfört med de två senast utförda undersökningarna har antalet spovpar minskat kraftigt, något som de flesta ornitologer troligen instämmer i. Vi skall dock ha i åtanke att ingen anställd funnits för inventering i år utan all rapportering grundas på frivillighet vilket innebär att en del vita fläckar som besöktes 1997 inte kunnat besökas i år. Jämfört med inventeringen 1991 är dock minskningen liten. Min bedömning är dock att 1991 års undersökningar inte var tillräckligt fördjupande för att allt för stora växlar skall dras på detta.

Tabell. Uppskattat antal häckande storspov 1991, 1994, 1997 och 2005.

År	Antal par
1991	123
1994	165
1997	178
2005	100

Hur stor minskningen är på Falbygden är svår att slå fast men troligen rör det sig om en reell minskning av antalet häckande par med c:a 30% vilket stämmer överens med uppgifter från Artdatabanken, se nedan. Minskningen, eller utglesningen, framstår tydligast när man studerar kartmaterialet från de olika åren. Populationen tycks ha glesnat i hela kommunen utan undantag av något särskilt område som t.ex. Hornborgasjö- eller Mönarpsområdet.

Framtiden för storspoven

Tyvänn måste vi konstatera att framtiden för Falbygdens storspovar fortfarande är mycket osäker. I det jordbrukslandskap där huvuddelen av storspovarna häckar sker mycket förändringar genom politiska beslut och beslut på gårdsnivå. Det kanske största hotet, tidiga vallskördar, kommer sannolikt att fortsätta vara i bruk även i framtiden. Predationen från kråkfågel kommer att fortsätta eftersom ingen jakt sker på det sätt som skedde förr ute på gårdarna. Förutsättningarna i utlandet är också oviss men förhoppningsvis kommer förutsättningarna för storspoven förbättras genom t.ex. totalt jaktförbud på storspov och andra utsatta fågelarter.

Åtgärder

I tidigare artiklar om storspoven finns flera förslag på åtgärder på lokal nivå som fortfarande är relevanta. Den enskilt viktigaste och mest realistiska åtgärden som kan genomföras är att informera de lantbrukare och markägare som har häckande storspovar på sina marker. Genom ökad kunskap kan hänsyn tas vid brukningen av åkrar och vallar där storspov häckar. De tips som framförs av ArtDatabanken om att slå vallen enligt ett visst schema vore intressant att försöka ”sälja in” även på Falbygden. Ett sätt att överhuvudtaget komma ut med information om storspoven kan vara att informera i tidningar, på LRF-möten, vallodlarföreningsmöten i studiecirkel etc.

Röjning av diken och renar samt igenväxande gräsmarker är också en åtgärd som gynnar våra storspovar. En annan vettig åtgärd som säkert uppskattas av spoven är att anlägga nya våtmarker i jordbrukslandskapet i synnerhet om de strandbetas av nöt.

Tack

Stort tack till alla Er som engagerat Er i storspoven och rapporterat. Tack också till Britt Gustavsson som fixade kartan.

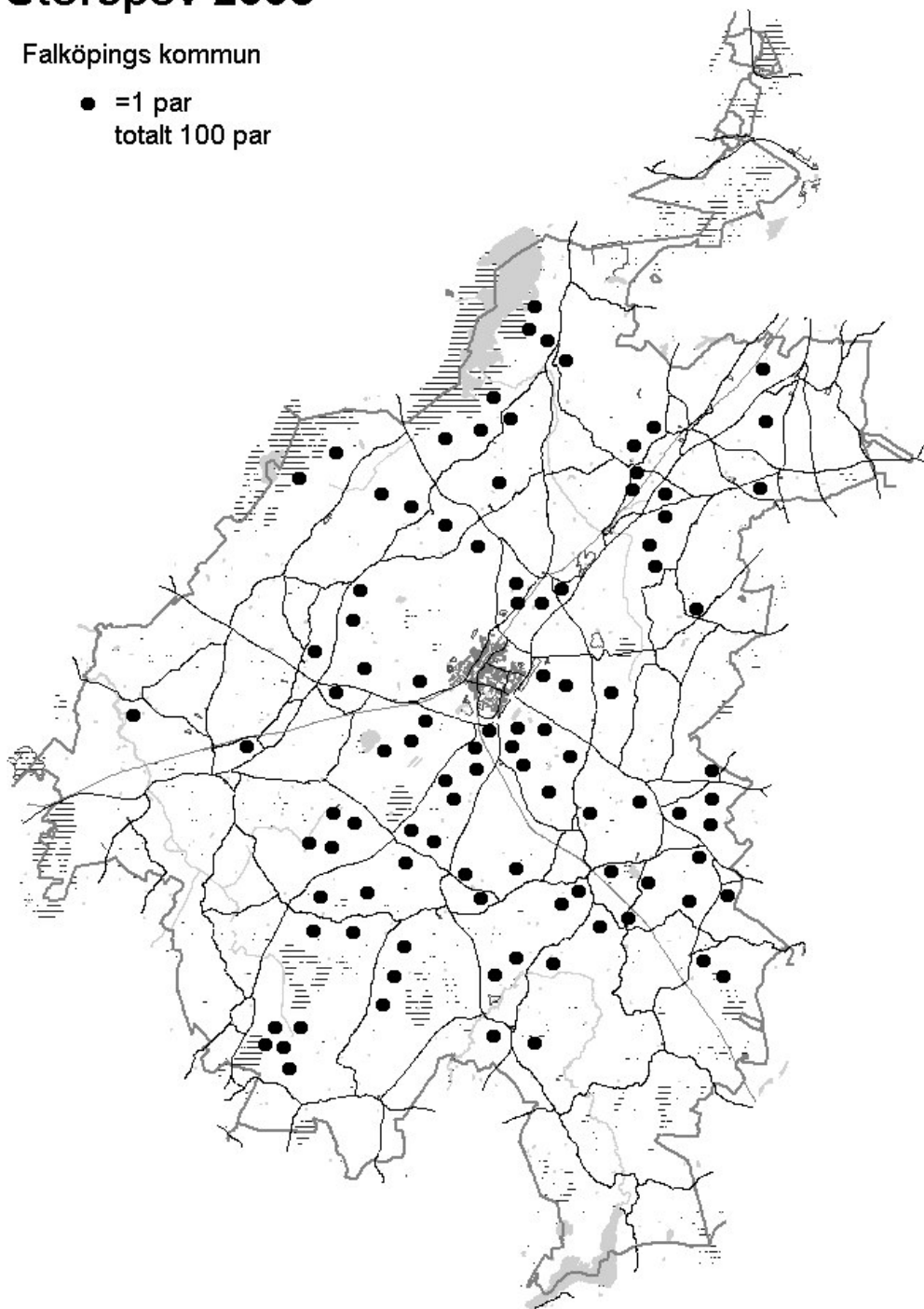
Lennart Sundh

2006-01-22

Storspov 2005

Falköpings kommun

- =1 par
- totalt 100 par

FALKÖPINGS KOMMUN

Översiktlig planeringskarta

Skala 1:250000

STORSPÖV 1997

● 178 par

